

Dy miq historikë: Turqia dhe Shqipëria

Nga Prof. Dr. Ahmet Davutoglu,
Ministri i Punëve të Jashtme të
Republikës së Turqisë,

Shkrim autorial me rastin e vizitës së tij zyrtare në Tiranë, me datat 17-18 tetor

Midis Turqisë dhe Shqipërisë ka një miqësi të fuqishme, rrënjet, e së cilës gjinden në thjeshtështë e historisë sonë të përbashkët. Kjo miqësi e ngushtë mësia dy popujve mbështetet në lindjet farefanore që i hasim shpesh në të dy vendet dhe që çojnë më tej marrëdhëniet tonë politike.

Populli shqiptar, me plot pasion për nderin dhe pavarësinë e tij, simbolin e shqiponjës e ka vendosur edhe në flamurin kombëtar dhe atjeheun e tij e quan Vendin i Shqiponjave. Kjo nuk i cudit aspak edhe atë që i shkoi përmes historisë së parë relievin e lhyer, malet e mprehlidhë dhe shqenet vezulluese të këtij vendi të bukur.

Shqiptarët, rrënjet e të cilëve zgjaten den të lirët që kanë jetuar në shekullin VII para erës sonë, në të gjitha përunderat e historisë së tyre nuk kanë hequr dorë nga lufta për pavarësi. Megjithëse gjuhë indo-europeiane, gjuha shqipe duke pasur një karakter të veçantë ka qenë një faktor i rendësishëm që ka lidhur shqiptarët me njëri-tjetrin gjatë historisë.

Ndoshja nën ndëshkin e roli që ka luajtur gjuha në historinë e Shqipërisë, disa nga veprat më të rendësishëm të historisë sonë të përbashkët i ka shkuar në shekullin XIX Shemsedin Sami Frashëri, i cili ka një kontribut të rendësishëm në zhvillimin e gjuhës turke dhe shqiptarët me njëri-tjetrin gjatë "Kamus-i Turkiye", fjalori i parë dëshirë më të mirët e gjuhës turke, dhe i fjalorit të partit frëngjsh-turqist, Intellettuali dhe shkrimitari Shemsedin Sami Frashëri ma idetë e tij dha një kontribut të vyer për zhvillimin e ndergjegjes-shqiptare, sa edhe për zhvillimin e ndjenjave kombëtare turke. Në të njëjtën kohë, ai përgatiti alfabetin shqip me shkrinjat latine dhe themeloi Shoqatën Shqiptare të Kulturës në Stamboll në vitin 1864. Ka shumë shembuj me vlerë që vërtetojnë dhjet tonë të përbashkëta kulturore të kaluarën tonë të përbashkët.

Gjurmët e historisë sonë të përbashkët shfaqen në letërsi dhe gjuhë, por edhe në konkakt e gurtë të Gjokastrës, në shtëpitë beralase dhe në arkitekturën e xhamisë së El'hem Beut në qendër të Tiranës. Si shtetas të besuar të shteti osman, shqiptarët kishin detyra të rendësishme shtetërore. Ata krujan lidhje familjare me Turqit dhe sot shumë kushërrin të tyre jetonin të integruar me popullin turk duke kontribuar në jetën politike, shoqërore, ekonomike dhe kulturore të vendit tonë.

Emigrimet e parë të rishuhura drejt Anadolit kanë filuar në shekullin XV. Emigrantët e parë shqiptarë bashkë me familjet e tyre erdhën në kohën e Sultan Mehmetit I dhe u ngarkuan me detyra të rendësishme në pallatin osman. Pjesa më e madhe e të emigruarve në Anadolli u vendosën në Amavutkë, e cila edhe sot është një ndër lagjet më të bukurata të Stambollit. Supozohet se numri i shtetasve lanë me origjinë shqiptare që jetonin në Turqi është i afërt me popullsinë e Shqipërisë. Kjo lidhje midis popujve u shtron përgjegjësisë personalitetëve shtetërore turke dhe

Prof. Dr. Ahmet Davutoglu

shqiptare përfunduar në çdo fushë solidaritetin dhe bashkëpunimin midis vendeve tonë.

Marrëdhëniet dypalëshe në çdo fushë po ecin pa asnjë problem. Krashas lidhjeve me rrënjet të thella në histori, mbështetja e fuqishme që i është Turqia Shqipërisë pas ndryshimit të regjimit përbën një bazë të rendësishëm për zhvillimin e marrëdhënieve midis të dy vendave. Përveç faktit se zhvillohen pa probleme, marrëdhëniet dypalëshe përparojnë çdo ditë në fushat politike, ushtarake dhe ekonomike. Qeveria turke dhe qeveria shqiptare mbështetin njëra-tjetrën edhe në fushën e diplomacisë ndërkombëtare. Qëndrimet e të dy vendave përfshinë gjithë rajonale dhe ndërkombëtare përpunthen në një masë të madhe. Për më tepër lidhjet farefisore midis shqiptarës turke dhe asaj shqiptare forcojnë në shoqërinë shqiptare besimin ndaj vendit tonë.

Me Shqipërinë kemi lidhje kulturore, historike dhe njëzëzore. Në kemi marrëdhënien miqësore të mbështetura në besimin reciprok me Shqipërinë. Megjithëse me ulje që ngriti këto marrëdhënien kanë ekzistuar edhe në të kaluarën, por janë zhvilluar më shumë pas kalimit të Shqipërisë në sistemin parlementar demokratik.

Shqipëria ka një pozitë strategjike

në Ballkan që duke ruajtur e zhvilluar stabilitetin e brendshëm-është bëre e rendësishme edhe përvend tonë. Pozita gjografike e saj në mes të pikave potenciale për krizë në Ballkan e ka vendosur Shqipërinë midis aktorëve të rendësishëm në rajon.

Duke marrë pjesë në Konferencën Ballkanike të vitit 1931 me cilësinë e Presidentit të parë të Turqisë, Mustafa Kemal Ataturku duke u shprehur se populli ballkanik kani lidhje farefisore me rrënjet që zgjaten deri në Azinë Qendrore theksor rendësishëm e bashkëpunimit në fushën e kulturës dhe të qytatëzimeve dhe njëvjetor nevojën përfunduar historinë tonë të përbashkët si një pikë filimi, edhe në qoftë se përbëm disa kufitë të hidhura. Në faktin e tij Ataturku duke tjerhequr vërmendjen për rendësishëm e bashkëpunimit që solidaritetit rajonal, tregon përfunduar që ka integrimi në sistemini euro-atlantik i Shqipërisë.

E së pari, që ka një fokusin e sistemit të gjere të sigurisë në

Ndryshimet dramatika në politikën ndërkombëtare pas vitit 1990 solli përmasa krejt të reja edhe për konceptimin e sigurisë në nivel european dhe atë global. Në kuadrin e këtyre kushteve të reja duhet pranuar që shqetësimet përsigurinë e sotme të Ballkanit i kanë përfunduar përmesajt rajonale dhe i interesojnë gjithë botës. Shkaku më i rendësishëm përfunduar që struktura rjetëzore nuk mund të jetojë mes dhimbjeve, duhet që vendet ballkanike të kenë një unitet force. Në këtë kuadër integrimi dhe bashkëpunimi rajonal kanë një rëndësi të veçantë. Prandaj është e nevojshme edhe një përqasje e re në Ballkan.

Ndjenja e solidaritetit dhe dashuria që ushqejnë populli turk përfunduan shqiptar që interesë i

anëtarësim li Shqipërisë për në Bashkimin European që gjithë procesin e anëtarësimit.

Që prej shkullit XVI, portet e Shqipërisë kanë qenë elemente ekilibri me delet e rajonit. Qylo të rendësishëm si Durrësi që Vlorë kishin rëndësi strategjike përuajtjen e sigurisë tregtare dhe ushtarakë në Detin Adriatik, Shqipëria, e cila sot është një portë e hapur drejt Mesdheut përvendet e rajonit, edhe në të ardhmen duhet të ruajti pozicionin historik ekilibritës që strategjik përdorur përvendet e rajonit, edhe në film të vileve '90 kaloj në ekonomi të tregtare të linjës brenda më pak se 20 vjet, që konsiderohen thjesht një çast në historinë e një vendi, ka realizuar një hop të ndjeshëm në nivelin e zhvillimit të të mirëqenies. Të gjëzon fakti që populli dhe biznes-mënyrën shqiptarë janë indikuar më pak nga kriza ekonomike globale në krahësim me disa vendet tjera.

Marrëveshja e Stabilizimi-Asociimit e nënshkruar me Bashkimin European në vitin 2006, Marrëveshja e Tregtisë së Lirë për Evropën Qendrore që hyll në fuq në vitin 2007 dhe procesi i anëtarësimit të Bashkimit European, i cili mbështetet me gjithë zemër nga Turqia, që më në fund është një vend kandidat, fuqizuar më te zhvillimin e Shqipërisë.

Edhe sot vendet ballkanike kanë historin, fat që të ardhme të përbashkët. Gjithmonë Ballkanit ka qenë një rölyer qendrat e pasurisë kulturore të Evropës. Po të shikohet prapa në historinë e Europës mund të vërehet se deri në shekullin XVI qytetet ballkanikë janëton në një nivel mirëqenie me të lartë se çytetet e Europës Perëndimore. Është e vështirë të harmoni aspektet e dhimbshme të historisë së Ballkanit të ngjiturë në kujtesë, por duke kënduar menjë gjumët e krizave që kanë përfunduar nga struktura rjetëzore nuk mund të jetojë mes dhimbjeve, duhet që vendet ballkanike të kenë një unitet force. Në këtë kuadër integrimi dhe bashkëpunimi rajonal kanë një rëndësi të veçantë. Prandaj është e nevojshme edhe një përqasje e re në Ballkan.

Ndjenja e solidaritetit dhe dashuria që ushqejnë populli turk përfunduan shqiptar që interesë i

se cilës përfunduar përfunduar që interesë i gjekufisit, kulturor dhe tregtar përbëjnë potenciale e marrëdhënieve tonë në zhvillim. Megjithë klimën zgjedhore në vendet tonë gjatë vitit 2009, vazhdimi i vizitave të nivelit të larë simbolizor këtë lidhje dhe respekt reciprok.

Edhe vizita që Presidenti i një Abdullah Gür parashikon të bëjë në Shqipëri gjatë dhetorit të këtij viti do të jetë kuptimplotë dhe e rëndësishme përfunduar që konfirmuar në nivelin më të lartë këtë lidhje të shembullor të marrëdhënieve tonë.

Një përmasë tjetër gjale kësaj vizitë të Presidentit të Turqisë do të jetë takimi i Këshillit të Biznesit turko-shqiptar. Gjatë 5 vitesë të fundit

villimi tregtar midis të dy vendve është mitur 3 herë, ndërsa investimet turke në Shqipëri janë 8 herë më shumë. Megjithëpërfundur, është një realitet potencial i madhi që prej të shifritëzohet në fushën ekonomike dhe tregtare. Në takimin e Këshillit e Biznesit, biznesmenët turq që shqiptarët do të kenë rastin të trajtojnë mundësët e reja përvitësimë reciproke.

Ashlu si tan, edhe në të ardhmen populli turk do të vazhdojë të jetë përkrah popullit shqiptar.

DY MIKE HISTORIKE: TURQIA DHE SHQIPËRIA

Mës Turqisë dhe Shqipërisë kë një mjoësi të fuqishme, rrënjet e së cilës gjinden thellisësë e historisë së përbashkët. Kjo muqësi e ngushtë midis dy popujve mbështetet në lidhjet farefanore që i hasim shpesh në të dyja vendet që të çojnë më tej marredhienjet tonë politikë.

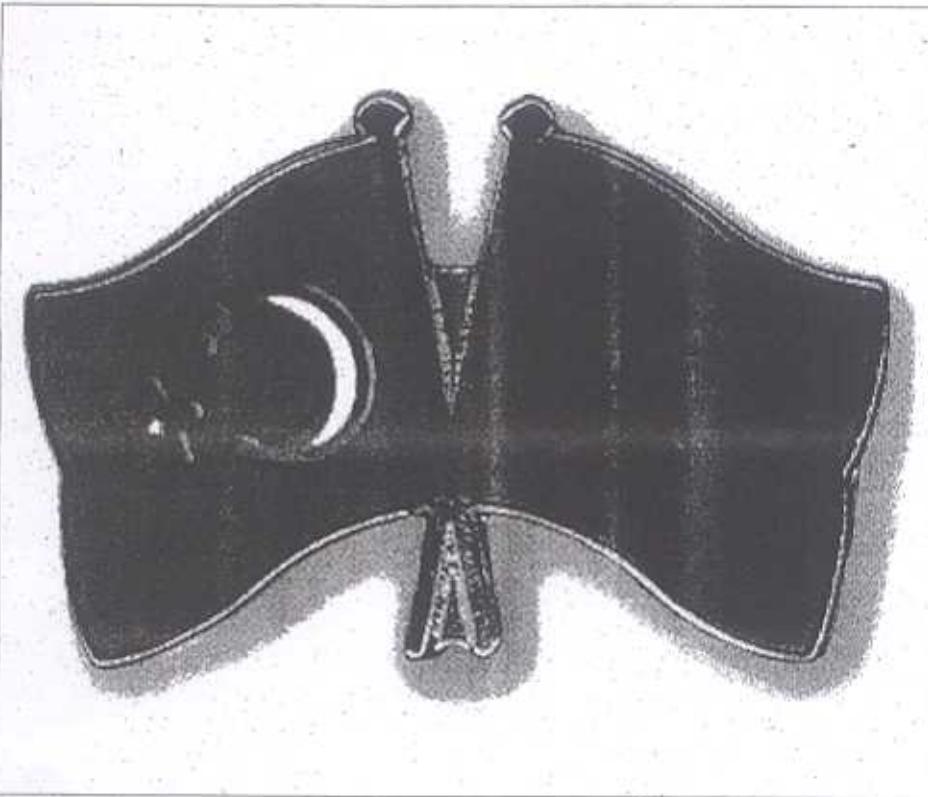
Populli shqiptar, me plot pasion përnderin dhe pavarësinë e tij, simbolin e shqiponjës e ka vendosur edhe në flamurin kombëtar dhe atdheun e tij qan. Vendii Shqiponjave. Kjo nuk i qudit aspak edhe ata që i shkijnë për herë të parë relievin e thyer, malet e imprehta dhe ligjet vezulluese të këtij vendi të bukur.

Shqiptarët, rrënjet e të cilëve zgjaten deri të lirr që kanë jetuar në shekullin e 8-të para erës sonë, në të gjitha periudhat e historisë se tyrku kanë hequr dorë nga lufta për pavazësi. Megjithëse gjuhë indo-europiane, guha shqipe duke pasur një karakter të veçantë ka qenë një faktor i rëndësishëm që ka lidhur shqiptaret me njëri-tjetrin gjatë historisë.

Ndoshëta nën ndikimin e rolit që ka luajtur gjuha në historinë e Shqipërisë, disa nga veprat më të rendësishëm të historisë sone të përbashkët i ka shkrur në shekullin e 19-te Shemsedin Sami Frashëri, i cili ka një kontribut të rendësishëm në zhvillimin e gjuhës turke dhe është autor i *Kamus-i Turkiye*, fjalori i parë që ndërmerr me mirë e gjuhës turke, dhe i *Fjalorit* të parë Frëngjisht-Turqisht. Intelektuali dhe shkrimtarit Shemsedin Sami Frashëri me idetë e tij dha një kontribut të vetyer për zhvillimin e ndërgjegjës shqiptare dhe për zhvillimin e ndjenjave kombëtare turke. Në të njëjtën kohë ai përgatiti alfabetin shqip me shkronja latine dhe themeloi Shoqatën Shqiptare të Kulturës në Stamboll në vitin 1864. Ka shumë shembuj me vlerë që vërtetojnë lidhjet tonë të përbashkëta kulturore në të kaluarën tonë të përbashkët.

Gjurmët e historisë së përbashkët shqaqen në letërsi dhe gjuhë, por edhe në konaket e gurtë të Gjirokastrës, në shtepitë beratase është një arkitekturë e xhamisë "Ethem Bej" në qendër të Tiranës. Si shtetas të besuar të shtetit osman, skajpëtarët kishin detyra të rendësishme shtetërore. Ata krijuan lidhje familiare me tregut dhe sot shumë kushërinj të tyre jetojnë të integruar me popullin turk duke kontribuar në jetën politike, shqetërore, ekonomike dhe kulturore të vendit tërë.

Emigrimet e para te njohtura drejt Anatolisit kanë filluar në shekullin e 15-të. Emigrantët e parë shqiptarë bashkë me familjet e tyre erdhën në kohën Sultan Mehmet Ngadhinjesiset dhe u ngarkuan me detyra të rendësishme në pallatin osman. Pjesa më e madhe e të emigruarve në Anatoli u vendosin në Amavut-

këj, e cila edhe sot është një ndër lagjet më të bukurat e Stambollit. Supozohet se numri i shqetasve tanë me origjinë shqiptare që jetojnë në Turqi është i afërt me popullsinë e Shqipërisë. Kjo lidhje midis popujve u shton përgjegjësinë personaliteteve sh-tetërore turke dhe shqiptare për të zhvilluar në çdo fushë solidaritetin dhe bashkëpunimin midis vendevëtona.

Marrëdhëniet dypalëshe në çdo fushë po ecin pa pasur asnjë problem. Krahë lidhjeve me trëndë të thella në histori, mbështetja e fuqishte që i ëndrrua Turqia Shqipërisë pas ndryshimit të regjimit përbën një bazë të rëndësishme për zhvillimin e marrëdhënive midis të dy vendave. Përveç faktit se zhvillohen pa probleme, marrëdhëniet dypalëshe përpalojnë çdo ditë në fushat politike, ushtarake dhe ekonomike. Qeveria turke dhe qeveria shqiptare mbështetin njëra-tjetrën edhe në fushën e diplomacisë ndërkombëtare.

Qëndrimet e të dy vendeve për çesh-tje rajonale dhe ndërkombëtare perputhen në një mase të madhe.

Per më tëpër lidhjet farefisnore midis shqipërisë turke dhe asaj shqiptare forcjnë në shqipërinë shqiptare besimin ndaj vendit tonë. Me Shqipërinë kemi lidhje kulturore, historike dhe tjerëzore. Në

kemi marrëdhënje miqësore të mbështetura në besimin reciprok me Shqipërinë. Megjithëse me ulje dhe ngritje këto marrëdhënie kanë ekzistuar edhe në të kaluarën, por janë zhvilluar me shumë pas kaluarit.

imit te Shqiperise ne sistemin parlamentar demokratik.

Shqipëria ka një pozitë strategjike në Ballkan dhe duke ruajtur e zhvilluar stabilitetin e brendshëm, shëhi bërë e rëndësishme edhe përvendin tonë. Pozita geografike e saj, në mes të pikave potenciale për krizë, në Ballkan është vendosur Shqipërinë midis aktorëve të rëndësishëm në rajon.

Duke marrë pjesë në Konferencën Ballkanike të vitit 1931 me cilësinë e Presidentit të parë të Turqisë, Mustafa Kemal Ataturku, duke u shprehur se popujt ballkanik kane lidhje farefisore me rrjetë që zgjatën deri në Azinë Qendrore, theksoi rëndësinë e bashkëpunimit në fushën e kulturës dhe të çtyeritëmeve dhe nënëvizolet nevojën për të pranuar historinë tonë të përbashkët si një pikë fillimi, edhe në qoftë se përbanë disa kujtime të huadhura. Në falen e tij, Ataturku, duke tërhequr vëmendjen për rëndësinë e bashkëpunimit dhe solidaritetit rajonal, tregoi se Republika e re e Turqisë nuk e shikonte Ballkanin nën ndikimin e humbjeve territoriale të shtetit osman dhe me një përqasje drejt së ardhmes pranonite identitetin e pavarur të vendeve ballkanike.

Gjatë shembjes së regjimeve komuniste në vitet '90 të shekullit të kaluar dhe kritizave racionale të mëvonshme, Turqia përsëri filloj të ushqejë një interes aktiv ndaj Ballkanit.

Ndryshimet dramatike në politikën ndërkombëtare pas vitit 1990 sullën përmasa kreu të reja edhe për kontceptimin e sigurisë në nivel evropian dhe atë global.

Në këtë mënyrë, këtë kuptim ka rre-

Ne susținem că acțiunea de rea dubet pranări pe săgetășii pe care

urinë e sotme të Ballkanit i kanë tejkuar përmasat rajonale dhe i interesojnë gjithë botë. Shkaku më i rendësishëm për këtë situatë është interesu i shtetave kryesore të mëdha të botës për dinamikat politike në Ballkan, dhe rruja e vazhdueshme e këtyj interesumi.

Sot është e detyruar që siguria e Ballkanit të trajtohet në kuadër e gjene europiane. Ky fakt tregon rëndësinë që ka integrimit në sistemin euroatlantik i Shqipërisë, e cilët ndodhet në fokusun e sistemit të gjerë të sigurisë në Evropë.

Në këtë këndvështrim, ruajtja e sigurisë dhe e stabilitetit në Ballkan është një ndër përparrësitë e politikës së paqësore të Turqisë. Bashkë me anëtarat e tjera të komunitetit ndërkombëtar, Turqia, duke vlerësuar politikën paqësore dhe të ekwilibruar të Shqipërisë që i shërben stabilitetit në Ballkan, është krenare se është alete në kuadrit e NATO-s me një vend të tillë mik dhe të besuar. Në të rrejtën kohë Turqia mbështet me gjithë zemrë kërkesën për anëtarësimin e Shqipërisë për në Bashkimin European, dhe gjithë proceson e anëtarësimit.

Që prej shekullit të 16-të portet e Shqiperisë karë qenë elemente ekilibri në detet e rajonit. Qytete të rëndësishëm si Durrësi dhe Vlora kishin rënësish strategjike për ruajtjen e sigurisë tregtare dhe ushtarakë në detin Adriatik. Shqipëria, e cila sot është një portë e hapur drejt Mesdheut për vendet e rajonit, edhe në të ardhmen duhet të ruajë pozicionin historik ekilibrues dhe strategjik në Mbrojtje.

'90 kaloi në ekonomirë e tilit, brenda mitjak se 20 vjet konsiderohen thjesht një historinë e rjë vendi, ka rënjë hop të ndajsem në mënyrë zhvillimit dhe të mirëqenies zon fakti që populli dhe i menet shqiptarë janë ndilje pak nga kriza ekonomike gjë krahasim me disa vende të Marrëveshja e Stabilizimit. A është nenskruar me Bashkimin eropian në vitin 2006, Marrë e Tregtisë së Lirë për Europën drore që hyri në fuqi në vitin 2004, dherësi i anetarësimit të kimin European, i cili mbështet gjithë zemër nga Turqia, që fundështë një vend kandidat zojë me te zhvillimun e Shqipërisë së poshtë vendet ballkanikë histori, fat dësh të ardhme bashket. Gjithmonë Ballkani është një ndër qendrat e përkulturore të Europës. Po të het prapa në historinë e Ermundit të vërzeshet se deni në shtator e 16-të shtatorit ballkanik, nra në një nivel mirëqenie lartë se qytetet e Europës Pështimore.

Eshtë e vështirë të harrohet e dhimbshume të historisë kanit te ngjilutira në kujte duke lënë mënjanë gjur kriçave që kanë përfunduar struktura njerezore ruk mjetojë mes dëmbeve, duhet që det ballkanik të kenë një forcë. Në këtë kuadër, integr bashkëpunimi rajonal ka rendësi të veçantë. Prandaj i nevojishme edhe hëj përqasje Ballkan.

Ndjenja e solidaritetit dhe sasia që ushqejnë popullin tu popullin shqiptar dhe int se cilës pale për tjetrën në as gjegjësive, kulturor dëhi fregt bejne potencialin e marrëdhënia rëndë zhvillim.

Më gjithë klimën zgjedhore r- det tona gjatë vitit 2009, vaz i vizitatë te nivelit të lartë si zon këtë lidhje dhe respekt ciprok. Edhe vizita që Prez yne Abdullah Gëlli parashik beje në Shqipëri gjatë dhjet këtij viti do të jetë kuptimplotë e rendësishme për të konfirm rivelinët me të lartë këtë realitet bullor të marrëdhënive ton Një përmasë tjetër gjatë kës itë të Presidentit të Turqisë do takimi i Këshullit të Biznesit shqiptar.

Gjatë 5-vitave të fundit vëllimtar midis të dy vendeve të shqiptarëve janë 3 herë, ndërsa investimet në Shqipëri janë 8 herë më shumë se gjithë kete eshtë një realitet i madh që pret t'i zotet në fushën ekonomikë tregtare. Në takimin e Këshillit Biznesit biznesmenët turq doli qiptarë do të kenë rastin të tregtuar mundësitë e reja për investitorë.

Ashtu si tanj, edhe ne te ardi populli turk do te vazhdoje i perkrah popullit shqiptar.

DY MIQ HISTORIKE: TURQIA DHE SHQIPERIA

AHMET DAVUTOGLU *

Midis Turqisë dhe Shqipërisë ka një miqësi të fushishme, rrënjet e së cilët gjinden në thellësitë e historisë sonë rrashkët. Kjo miqësi është e ngushtë si dy popujve mbështetet në lidhje ishte që i hasim shpesh në të dyja etë dëgjohet më tej marrëdhëniet politikë.

Rulli shqiptar, me plot pasion për të pavarësinë e tij, simbolin zonjës e ka vendosur edhe në urin kombëtar dhe atdheun e tij an Vend i Shqiponjavë. Kjo nuk i aspak edhe ata që i shkaknë për të parë relievin e thyer, malet e ihut dhe liqenit vezullues të këtij i tò bukur.

Ishqiptarët, rrënjet e të cilëve zgjaten ek lirët që kanë jetuar në shekullin e arës së sonë, në të gjitha periudhat toxisë së tyre nuk kanë hequr dorë uftë përvartësi. Megjithëse guha europiane, gjuha shqipe, duke pa jet karakter të veçantë, ka qenë një rëndësishëm që i ka lidhur shqipërisë një-tjetrin gjatë historisë.

Doshja nën ndikimin e rilët që ka ar gjuhë në historinë e Shqipërisë, aga veprat më të rëndësishme të hi-je së tenu t'perbashtët i ka shkruar në allin XIX Shemsedin Sami Frashëri, ka një kontribut të rëndësishëm willimi i gjuhës turke dhe shqiptare që i ka lidhje Stambollit. Supozohet se numri i shitetave tanë me origjinë shqiptare që jetonin në Turqi është i afërt me populisinë e Shqipërisë.

"Gazeta Shqiptare"

18 Ekin 2009

Dy miq historikë: Turqia dhe Shqipëria

Prof. Dr. Ahmet Davutoglu*

Mës Turqisë dhe Shqipërisë ka një miqësi të fuqishme, rrënjet e së cilës gjinden në themelisë e historisë së përbashkët. Kjo miqësi e ngushtë midis dy popujve mbështetet në lidhjet farefisnore që i hasim shpesh në të dy vendet dhe që pojnë me tej marrëdhëniet tona politike.

Populli shqiptar, me plot passion për ndërin e dhene pavarësinë e tij, simbolin e shqiponjës e ka vendosur edhe në flamurin kombëtar, dhe atheun e tij e quan Vendin e Shqiponjave. Kjo nuk i cudit aspak edhe ata që i shikojnë për herë të parë relievin e thyer, malet e imprejtura dhe ligenet vezullues të këtij vendi.

Shqiptarët, rrënjet e të cilëve zgjaten deri i lirët që kanë jenë ar në shkullin e 8-të para erës së së arinjëve, ne të gjitha përfshinat e historisë së tyre nuk kanë hequr dorë nga lufta për pavarësi. Megjithëse gjithë indo-europeiane, gjitha shqipe duke pasur një karakter të veçantë, ka qenë një faktor i rëndësishëm që ka lidhur shqiptarët me njëritin gjatë historisë.

Ndoshëta nën ndikimin e rollit që

ka luajtur gjitha në historinë e Shqipërisë, disa nga veprat më të rëndësishëm të historisë së përbashkët i ka shkruar në shkullin e 19-të Shemsedin Sami Frashëri, i cili ka një kontribut të rëndësishëm në zhvillimin e gjuhës turke dhe shqiptarët i ka përfunduar në pazarin e Shqipërisë.

Kjo lidhje midis popujve u shtron përgjegjësinë personaliteteve shtetërore turke dhe shqiptare për të zhvilluar në çdo fushë solidaritetin dhe bashkëpunimin midis vendeve tonë.

Marrëdhëniet dypalëshe në çdo fushë po ecin pa pasur asnjë problem. Krahas lidhjeve me rënjen e thella në histori, mbështetja e fuqishme që i është Turqia Shqipërisë pas ndryshimit të regjimit perben një bazë të rëndësishme për zhvillimin e marrëdhënieve midis të dy vendave.

Përvec faktit se zhvillohen probleme, marrëdhëniet dypalëshe përparronin që dëtojnë fusfat politike, ushtarske dhe ekonomike. Qeveria turke dhe qeveria shqiptare mbështetin njera-tjetër edhe në fushën e diplomacisë ndërkombëtare turke. Në të njëjtën kohë, si përgatit alfabetin shqip me shkronja latine dhe themeloi Shqatën Shqiptare të Kulturës ne Stamboll, në vitin 1864. Ka shumë shembuj me vlerë që vërtetojnë lidhjet tonë të përbashkëta kulturne në të kaluarën tonë të përbashkët.

Gjurmët e historisë sonë të përbashkët shfaqen në letersi dhe gjuhë, por edhe në konakët e gurit të Gjrokastrës, në shëpitë beratase dhe në arkitekturen e xhamisë Ethem Bej, në qendër të Tiranës.

Si shitetë të bessuar të shitet osman, shqiptarët kishin detyrë të rëndësishme shtetërore. Ata krijuan lidhje familjare me turqit që dot shumë kushterin të tyre jetojnë të integruar me popullin turk duke kontribuar në jetën politike, shqipërore, ekonomike dhe kulturore të vendit tonë.

Esimet e para të njohura drejt Anadolit kanë fillojtar në shkullin e 15-të. Emigrantët e parë shqiptarët kanë me familjet e tyre erdhën në kohën Sultan Mehmet Ngadhinjesisë, dhe u ngarkuan me detyrë të rëndësishme në pallatin osman.

Pjesa më e madhe e të emigruarve në Anadolli u vendosën në Arnavutlik, e cila edhe sot është një ndër lagjet më të bukur të Stambollit. Supozohet se numri i shitetarëve tanë me origjinë shqiptare që jetojnë në Turqi është afër me populositë e Shqipërisë.

Kjo lidhje midis popujve u shtron përgjegjësinë personaliteteve shtetërore turke dhe shqiptare për të zhvilluar në çdo fushë solidaritetin dhe bashkëpunimin midis vendeve tonë.

Marrëdhëniet dypalëshe në çdo fushë po ecin pa pasur asnjë problem. Krahas lidhjeve me rënjen e thella në histori, mbështetja e fuqishme që i është Turqia Shqipërisë pas ndryshimit të regjimit perben një bazë të rëndësishme për zhvillimin e marrëdhënieve midis të dy vendave.

Përvec faktit se zhvillohen probleme, marrëdhëniet dypalëshe përparronin që dëtojnë fusfat politike, ushtarske dhe ekonomike. Qeveria turke dhe qeveria shqiptare mbështetin njera-tjetër edhe në fushën e diplomacisë ndërkombëtare.

Qëndrimet e të dy vendave përcështje rajonale dhe ndërkombëtare përpunohen në një masë të madhe. Për më tepër, lidhjet farefisnore midis shqipërisë turke dhe asaj shqiptare forcuese në shqipërinë shqiptare besimin ndaj vendit tonë.

Me Shqipërinë kemi lidhje kul-

turore, historike dhe njëzore. Ne kemi marrëdhënies mëqësore të mbështetura në besimin reciprok me Shqipërinë. Megjithëse me ulje dhe ngritje, këto marrëdhënies kanë ekzistuar edhe në të kaluarën, por janë zhvilluar më shumë pas kalmit të Shqipërisë në sistemin parlamentar demokratik.

Shqipëria ka një pozitë strategjike në Ballkan, dhe duke ruajtur e zhvilluar stabilitetin e brendshëm, është bëre rëndësishme edhe për vendin tonë. Pozita geografike e saj në mes të pikave potenciale për krisin e Ballkanit, e ka vendosur Shqipërinë midis aktorëve të rëndësishëm në rajon.

Duke marrë pjesë në Konferencën Ballkanike të vitit 1931 me cilësinë e Presidentit të parë të Turqisë, Mustafa Kemal Ataturku duke u shprehur se populli ballkanikë kanë lidhje farefisnore me rrënje që zgjaten deri në Arinë Qendrore, theksoi rëndësinë e bashkëpunimit në fushën e kulturës dhe të qytetërimeve që nënvizoi nevojën për të pranuar historinë tonë të përbashkët si një pikë fillimi, edhe në qoftë se përban disa kujtime të lidhura.

Në qjetin e tij, Ataturku, duke thirrë që jetonin përdorët e solidaritetit rajonal, tregoi se Republika e re e Turqisë nuk e shikonte Ballkanin nën ndikimin e humbjeve territoriale të shitetarëve osman dhe me një përgjegjësi drejt së ardhmes pranente identitetin e pavurara të vendeve ballkanike.

Gjatë shembjes së regjimeve komuniste në vitet '90 të shkullit të kaluar dhe krizave rajonale të mëvonshme, Turqia përsëri filloj të ushqejë një interes aktiv ndaj Ballkanit.

Ndryshimet dramatike në politiken ndërkombëtare pas vitit 1999 solliën përmes krejtësia reja edhe për konceptimin e sigurisë në nivel ekonomik dhe ato global.

Në kuadrin e këtyre kushtive të reja, duhet pranuar që shqetësimet për sigurinë e sotme të Ballkanit i kanë tejkaluar përmësuar rajonale dhe i interesojnë gjithë botës. Shkaku më i rëndësishëm për këtë situatë eshte interesimi i shtetet e

kryesorë të mëdhenj të botës përdinamikat politike në Ballkan dhe rritja e vazhdueshme e këtij interesi.

Sot është e dytë rëveshme që siguria e Ballkanit të trajtohet në kuadrin e gjere European. Ky fakt tragon rëndësinë që ka integrimi në sistemin euro-atlantik i Shqipërisë, e cila ndodhet në fokusin e sistemit të gjere të sigurisë në Europe.

Në këtë këndvështrim, ruajtja e sigurisë dhe e stabilitetit në Ballkan është një ndër përparrësitë e politikës së saj zhjartje të Turqisë. Bashkë me anëtarat e tjerë të komunitetit ndërkombëtar, Turqia, duke vlerësuar politikën paqësore dhe të ekilibruar të Shqipërisë që i shberin stabilitetin në Ballkan, është krenare se është alete në kuadrin e NATO-s me një vend të tillë mitq dha të besuar. Në të njëjtën kohë, Turqia mbështetet gjithë zemër kërkësën për anëtarësimin të Shqipërisë për të Bashkimin European dhe gjithë procesin e anëtarësimit.

Që prej shkullit të 16-të portet e Shqipërisë kanë qenë elemente ekuilibri i ndëtetë e rajonit. Qytetet të rëndësishëm si Durrësi dhe Vlorë kanë rëndësi strategjike për ruajtjen e sigurisë tregtarëve që ushtarakë në Detin Adriatik. Shqipëria, e cila sot është një portë e hapur drejt Meadheut për vendet e rajonit, edhe në të ardhmen duhet të ruaje pozicionin historik e tij, që i përmbllohet e rendësishëm në Mesdhe.

Shqipëria, e cila në fillim të viteve '90 kaloi në ekonominë e tregut të lirë, brenda më pak se 20 vjet, që konsiderohen thjesht një çast në historinë e një vendi, ka realizuar një hop të ndjeshëm në nivelin e zhvillimit të mirëqenieve. Të gjzon fakti që populli dhe biznesmenet shqiptarë janë ndikuar më pak nga kriza ekonomike globale në krahasim me disa vendet të tjera.

Marrëveshja e Stabilizimit-Asocimit e nënshkruar me Bashkimin European në vitin 2006, Marrëveshja e Tregtisë se Lire per Evropën Qendrore që hyri në fuqi në vitin 2007 dhe procesi i anëtarësimit të Bashkimin European, i cili mbështetet me gjithë zemër nga Turqia, që me në fund është një vend kandidat, fuzionojnë më të zhvillimin e Shqipërisë.

Edhe sot vendet ballkanike kanë histori, fat dhe të ardhmen të përbashkët. Gjithmonë Ballkanika ka qenë një ndër qendrat e pasurisë kulturore të Europës. Po të shikohet prapa ne historinë e Europës, mund të vërehet se deri në shkullin e 16-të qytetet ballkanike jetonin në një nivel mirëqenie me të lartë se qytetet e gjere të sigurisë në Perandimore.

Është e vështirë të harrohet aspektet e dhimbshme të historisë së Ballkanit të ngulitur në kujtesë, per duke lënë mënyrën gjurmët e krizave që kanë përfunduar nga struktura njëzore mund të jetë qytetje mes dhimbjeve, duhet që vendet ballkanike të këndë unitet force. Në kohë kuader, integrimi dhe bashkëpunimi rajonal kanë një rëndësi të veçantë. Prandaj është e nevojshme edhe një përpasje e re në Ballkan.

Ndjaja e solidaritetit dhe dashuria që ushqejnë populli turk për popullin shqiptar dhe interesit i secilës paqë për tjetrin në aspektin geografik, kulturor dhe tregtar, përbëjnë potencialin e marrëdhënieve tonë në zhvillim.

Me gjithë klimën zgjedhore në vendet tonë gjatë vitit 2009, vazhdimi i vizitave të nivelin të tari si simbolidon këtë lidhje dhe respekt reciprok. Edhe vizita që Presidenti ynë, Abdullah Gëll parashikon të bojë ne Shqipëri për të Bashkimin European dhe gjithë procesin e anëtarësimit.

Që prej shkullit të 16-të portet e Shqipërisë kanë qenë elemente ekuilibri i ndëtetë e rajonit. Qytetet

është një unitet force. Në të jetë kuplioni i këtij viti, do të jetë kuptimi që e rendësishëm për të konfirmuar me nivelin më të lartë këtë realitet shembuller të marrëdhënieve tonë.

Një përmasse tjetër gjatë kësaj vizite të Presidentit të Turqisë do të jetë takimi i Këshillit të Biznesit turk-shqiptar.

Gjatë 5 viteve të fundit vellim i tregtarëve midis të dy vendave është rritur 3 herë, ndërsa investimet turke në Shqipëri janë 8 herë më shumë. Megjithëkëtu, është një realitet potenciali i madh që prej të shfrytëzohet në fushën ekonomike dhe tregtarëve. Në takimin i Këshillit të Biznesit turk-shqiptar.

Ashtu si tanë, edhe në të ardhmen, populli turk do të vazhdojë të jetë përkrah popullit shqiptar.

*Minister i Jashtëm i Turqisë